

Nog meer verborgen subsidies voor banken

Hans de Geus

De klappen op de woningmarkt tijdens de grote financiële crisis zijn niet opgevangen door banken, maar door de rest van de maatschappij: huiseigenaren, overheid en ondernemers. Dat constateert De Nederlandsche Bank. Het is zorgwekkend dat de banken hier zo makkelijk mee zijn weggekomen, meent Hans de Geus.

Er waait écht een frisse wind bij De Nederlandsche Bank (DNB). Waar de toezichthouder vroeger met bijvoorbeeld de woekerpolis altijd eenzijdig de kant van banken en verzekeraars koos — de consument mocht in de kou blijven staan zolang de financiële instellingen maar geen gevaar liepen — kwam DNB dinsdag met een opvallend genuanceerd [bericht](#) over de zeer beperkte gevolgen van de grote financiële crisis voor de woningleningen bij de banken.

De risico's voor de banken op hypotheekleningen mogen dan minimaal zijn gebleken, dat wil niet zeggen dat onze idioot grote hypotheekschuld geen pijn deed, aldus DNB. Die pijn is er wel degelijk geweest, alleen werden de klappen opgevangen door de individuele huiseigenaar, door de economie en door de overheid.

Onze idioot grote hypotheekschuld deed wel degelijk pijn

Dat de verliezen bij banken op woningleningen slechts met 0,2 procent stegen, komt door ons goede sociale verzekeringsstelsel en door de ongekende juridische mogelijkheden die banken hebben om hun onderpand ten gelde te maken — lees: mensen zonder tussenkomst van de rechter uit huis te zetten. *Anders dan in de VS, waar een slecht betalende huiseigenaar vaak slechts de sleutels bij de bank hoeft in te leveren als betalen echt niet meer lukt, blijft in Nederland de huiseigenaar zowel met zijn inkomen als zijn vermogen aansprakelijk voor een eventueel verlies*, schrijft DNB, op een toon die ineens verrassend veel lijkt op die van de tot nu toe scherpste commentatoren in deze kwestie.

Subsidie

Waar in de VS de hypotheekklappen mede werden opgevangen door de banken, werd bij ons dus vrijwel alle pijn afgewenteld op de rest van de maatschappij: overheid (het sociale-zekerheidsstelsel, zodat mensen rente konden blijven betalen), ondernemers (minder omzet van consumenten, want huiseigenaren lijden liever honger dan dat we een stuiver aan rente of aflossing missen — zie grafiekje onderaan) en natuurlijk de mensen zelf die op een houtje moesten bijten of dakloos werden (zie kader).

Gij zult aflossen (?)

In ons land is de norm dat je een schuld altijd moet terugbetalen. Is dat eigenlijk logisch? Neen, dat is het niet. Een lening is een overeenkomst tussen twee partijen. Beiden dragen verantwoordelijkheid voor de deugdelijkheid ervan. Op minimaal drie manieren is hier in Nederland bij hypotheke geen sprake van geweest, waardoor onze crisis veel dieper was dan die in bijvoorbeeld Duitsland of de VS:

1. Te grote leningen: het was voor de crisis normaal wel 130 procent of zelfs nog meer te lenen ten opzicht van de woningwaarde (de 'LTV'). Dat kan een normaal mens bij tegenslag niet dragen. Dat is ondeugdelijk op individueel niveau...
2. ...maar ook op macroniveau, want wat gebeurt er met de prijzen als er telkens 30 procent meer aan een lening wordt uitgegeven? Juist, dan gaan de prijzen omhoog. En daar gaat ook weer 30 procent extra hypotheek op, et cetera.
3. Banken hebben bovendien (nog steeds) geen prikkel om voorzichtig te zijn, omdat ze volgens DNB over 'ruime juridische mogelijkheden' beschikken om het onderpand uit te winnen.

Banken zijn dus in belangrijke mate verantwoordelijk voor het ontsporen van de Nederlandse hypotheekmarkt. Het zou daarom niet meer dan redelijk zijn geweest als ze daarvan de consequenties hadden ondervonden.

[Lees verder Inklappen](#)

Naast reeds bekende verborgen subsidies zoals de impliciete *too big to fail*-garantie door de overheid, [door het IMF geschat](#) op een bedrag van 300 miljard euro voor de eurozone, zijn er dus in de Nederlandse situatie nog meer onzichtbare subsidies te identificeren die door de maatschappij terloops zijn opgehoest.

En naast de overheid, bedrijven en gezinnen is er nóg een manier waarop banken kosten afwentelen op de maatschappij. Want waar de risico's voor Nederlandse banken dus minimaal zijn, zijn de opbrengsten op hypotheke [internationaal gezien](#) juist relatief hoog. Het valt te beargumenteren dat dit, naast uiteraard de extra directe last voor huizenkopers, de economie ook nog eens indirect verzwakt met wat ik het 'Bezemer argument' noem: professor Bezemer van de RuG waarschuwt al langer dat krediet om bestaande stenen duurder te maken de economie niet beter maakt, doch eerder zwakker omdat we steeds meer voor wonen moeten betalen. Tegelijk daalt het aandeel krediet voor productieve investeringen bij bijvoorbeeld het MBK. Dus hoe aantrekkelijker het voor banken is om hypotheke te verstrekken, hoe zwakker de economie, *ceteris paribus*.

Banken hebben het maar goed in Nederland. Dat u het weet.

Krom liggen voor je hypotheek

Consumentenbestedingen

Deze grafiek laat zien dat de consumptieve bestedingen in Nederland achterbleven bij die in Duitsland (lage totale hypotheekschuld) en de VS (waar je makkelijker van je restschuld afkomt). © Courtesy RTLZ

Dit artikel krijg je cadeau van Follow the Money.

Diepgravende onderzoeksjournalistiek kost tijd en geld. Steun ons en

[word lid](#)